

„Slovenka“

    Glasilo slovenskega ženstva.

Izhaja v Trstu kakor priloga „Edinosti“ vsako drugo soboto.

Naročnina znaša za vse leto 3 gld.; za naročnike »Edinosti« pa 2 gld.; posamezne številke se dobivajo v Trstu v tobakarni g. Lavrenčiča na trgu della Caserma po 12 kr. — Rokopisi naj se pošiljajo uredništvu »Slovenke«, naročnina pa upravnistvu »Edinosti«, ul. Molino piccolo št. 3.

Vsebina 8. zvezka:

Mokriška : Pozdrav — pesem. — Dolenc : V hladnici sem slišal... — pesem. — Češki spisal S. Čech : Signorina Gioventù. — Zorana : Zimske skrbi — pesem. — „Z“ : Telegrafistka. — Desimira : Breza — pesem. — Ivanka A. : Žensko vprašanje. — Sreče tirjaš. Bogomila : Misli mlade. — Književnost in umetnost. — Razno. — Doma.

SLOVENKA

GLASILO SLOVENSKEGA ŽENSTVA

Zvezek 8.

V Trstu, 22. aprila 1899.

Letnik III.

Pozdrav.

Pozdravljene mi loze tihe
in bajen ti planinski svet!...
Kako je vztrepetala duša,
ko vas oko je vzrlo spet...

Mladosti moje skalne priče,
pozdravljam vas, vrhé Mokric!
Kjer le samoten cvet poganja,
podé se jate divjih ptic...

Kadar po žitja težkih borbah
še k vam povračam spet nazaj,
tu mir sladak srce objame,
tu najdem spet zgubljeni raj!...

Mokriška.

V hladnici sem slišal . . .

V hladnici sem slišal
jaz prvič tvoj ljubki nasmeh;
in pivič sem bral ti
nedolžno veselje v očeh.

Odslej sem zahajal
v hladnico se večkrat krepit,
še večkrat sem prišel
le dušo otožno vedrit.

Pavel Dolenc.

Signorina Gioventù.

Češki spisal S. Čech; preložil B.

aprej! zagodrnjal je chef, ne spustivši oči z risarije krivih, barvanih črt, na katerih je študiral neko zanimivo motenje posesti.

V sobo je stopil mlad človek, čegar dosti pravilni obraz je bil silno suh in bled, čegar upadle oči so se svetile z boleznim žarom, in kateri se je z izsušeno roko krčevito prijemal za redko, bezbarvno brado, kakor da bi se hotel na vsak način prepričati, da-li je mož.

Chef je pritisnil sè svinčnikom važno točko risarije ter uprl iznad mogočnih naočnikov uprašajoč pogled na došleca. Ko je opazil mršavega človeka, potisnil si je naočnike na čelo, vzravnal majestetično glavo, popravil si šop sumljivih rusih las na sencu ter dejal resno, s karajočim pogledom: »Predujem, kaj ne! Danes imamo menda desetega — da, saj res — jutri bode prizivna pritožba Šaročovih, opomniti, v koledarju dvakrat rudeče podčrtiti, zgodaj v jutro eksekutivna dražba pohištva Ivana Lastovke, dobro si zapomnite, vse zapisati in zapečatiti: Pernice, matrace, slike, knjige, nočno suknjo, razvrstiti, na lice in narobe obrniti, ne skrivati se za sodnijskim slugo — Perdujem. Quo, quo ruis?! Nedavno smo vzeli deset, petindvajset gori, črto pod to, ostane za ta mesec: petnajst! Divna bilanca!«

Chef je pisal jezno govoreče te račune sè svinčnikom po zraku ter podčrtal žalostno bilanco s tako odločno črto, da se je uničeni diurnist nehote odmaknil pred njo.

Chef je nadaljeval: »Petindvajset goldinarjev je za mladega, svobodnega človeka lep denar. Seveda je treba stroške po dohodkih uravnati. Sutor ne ultra crepidam! Ali bog ve, po kakih stezicah troši gospodek svoje dohodke. Mi smo bili tudi mladi, tudi mi smo radi veseljačili: toda računali smo, mislili smo na zadnji kolesi. In zato smo sedaj nekaj. Toda vi? Ako se ne motim, imate baš osemindvajset let. Kaj ste zvršili na svetu v tem dolgem času? Kakovo bodočnost ste si ustvarili? Šol niste dovršili — lahko bi bili že doktor, da prav res, doktor. Ali kaj ste sedaj? Latinski »d« ne znate pošteno zapisati. Kolikokrat sem vam pravil, da te vaše maloprida čire-čare se niti ne spodobijo za važnost pravnih spisov. Toda kakor da bi metal bob ob steno! Včeraj sem našel v apelaciji Rogač contra Lopata zopet tak brkat »d« — ustrašil sem se, pravim vam, ustra-

šil — tak »d« k višji instanci! Spreobrnite se, človeče, dokler je čas! Poslušajte iskreni svet.

Po teh levitih je sklonil chef zopet glavo nad pisane krive črte ter začel iskati sè svinčnikom ono važno točko, do katere je bil došel v svojem pripravljalnem legopisnem študiju za bodočo obširno pravdo in possessorio summarissimo. Hotel je očevidno svojemu pisarju privoščiti časa, da bi skesano sprevidel vso grdobno svojega brkastega »d«.

Ubogi pisar je stal tu nekaj časa skesano, s pritajenim dihanjem; naposled je nabral v svojej bornej bradi vender toliko možatosti, da je zajecljaj: »Gospod doktor, slabo se počutim — nekako čudno mi je. zdaj toplo, zdaj mrzlo — kolobarji se mi delajo pred očmi — hotel sem poprositi, da bi smel domov.

Doktor je ostro pogledal pisarja ter vskliknil: »Saj vemo, kakošni kolobarji se delajo gospodu pred očmi! Poznamo te predpustne kolobarje, he he! Le zmerno, zmerno, pravim. To veseljaško življenje vam ne ugaja. Bog ve, da ne ugaja. Jako nezdravo barvo imate. No, pojdite z Bogom! Saj bi mi tako nič čednega ne spisali. Pred odhodom še v koledarju pritožbo dvakrat rudeče podčrtati, lampo ugasniti, jutri zgodaj vstati, Lastovko nemudoma zarubiti, razvrstiti, vse predale pregledati — —«.

Diurnist se je znašel na ulicah, sam ni vedel kako. Bilo mu je res čudno. V glavi se mu je vrtelo, mraz in vročina sta ga spreletavala. Z zobmi drhtajoč, tresoč se po celem telesu, omahoval je po ulicah. Po njih je vladalo predpustno vrvenje: sè snegom pokrite kočije so drčale po tlaku in v njihovih oknih mignil je zdaj pa zdaj nežen profil dekliške glavice, sklonjene nad ogromen plesni bouquet; tu in tam ustavil se je kateri teh voz pred visokim pročeljem z vrsto jasno razsvetljenih oken, kosmat vratar z okovano palico je odprl vratica, in na stopalice je zdrsnila drobna nožica v atlasovem čeveljčku, nabrani, beli oblaki so se izvilí iz kočije, nad njimi so se prikazale nežne ročice s pisanimi pahljačimi, okrogle bele rame, bogati kodri, bliščeče oči, krasni obrazki, žareči v nadi bližajočega se veselja; po trotoarju so hodili stiskajoč se drug k drugemu zaljubljeni parčki v sladkem šepetanju, stari gospodje v kožuhih so hiteli v svoje klube, različni modni postavljači so šklepetali z zobmi ter si zraven žvižgali operne napeve; bučna plesna godba je donela od blizu in daleč.

Bolni pisar se je brez zavesti opletal med to veselo zmesjo; v glavi mu je bilo pusto, mraz mu je prešinjal ude. Zdelo se mu je, da se vse to vrtil krog njega v divjem plesu, da oblike posameznih predmetov plavajo v tem blaznem vrtincu. Naglo je obstal.

Pred njim je visela velikanska razsvitljena kocka iz prozornega papirja, lahko se zibajoč nad trotoarjem, in na njeni pisani, k njemu obrnjeni plošči je prečital v plamtečih črtah la-le napis: »Posojejuje se najokusnejše, najdovtipnejše, najkrasnejše maškeradne obleke Abrahama Taitlesa«.

To kričeče, fantastično naznanilo je delovalo na ubogega pisarja s čarobno privlačno silo.

Opotekajoča se noga mu je ostala pod pisano kocko in njegove oči so se uprle v jasno razsvetljeno prodajalnico, v katerej je bila nakopičena res bajna pisana zmes preraznovrstnih mask in maškeradnih oblek. Vsi narodi sveta; vsi veki, vse znamenite osebe, junaki in junakinje prvih pesniških proizvodov, vsi stanovi in razredi človeške družbe, razne politične in socijalne smeri, strasti in slabosti človeške, različne stvari bajeslovja in otroških pravljic, vsa tri carstva prirode — s kratka cel svet je bil tu karikovano, parodovano in travestovano s škarjami in s čopičem, s pozlatkom in z rudečo kredo, iz kartona in platna — in vse to je nasproti režalo, trepetalo in se bliščalo v pestrih barvah, da ni omamljeno oko vedelo kod in kam. In sredi tega fantastičnega sveta je stal kakor silen čarovnik sam Abraham Taitles, visoka postava v ponošeni suknji, s sivo brado, s krivim nosom, s pomežikujočim, zvitim ocesom in s čudnim, prečudnim posmehom, okrog ustnic prilíznjenim in zlobnim eb jednem. Čim dalje je upiral pisar omamljeno oko v to zmes svetlih, veselih barv, v to šaro smešnih oblik, tem jasnejše so postajale njegove misli. Mračna tišina mu je zapustila mozek, mraz in gorkota sta izginila iz prsi, občutek čvrstega zdravja se mu je razlil po udih, srce mu je zatrepetalo v nepoznanem hrepenenju.

Zamišljen, ni niti opazil, da se je lastnik posojevalnice približal steklenim vratom prodajalnice. Naglo so se odprla vrata, in mladenič je zagledal pred seboj starega žida, klanjajočega se mu s pretirano uljudnostjo.

»Izvolite vstopiti, mladi gospod« je blebetal s krepkim židovskim naglasom, »Izvolite počastiti se svojim visokim obiskom najboljšega maškeradno skladišče Abrahama Taitlesa!«

Pisar se je obotavljal. Premeteni sin Izraela je menda čital v njegovej duši.

»Ni vam treba ničesar kupiti ni za stotinko«, je ščebetalo dalje. Zadosti bom poplačan s častjo, da je tako izvrsten poznavalec pregledal in pohvalil moje dragoceno skladišče, kateremu ni para na obeh polutah!«

Pisar se ni mogel upreti priliznjenej prošnji; vstopil je za židom v prodajalnico. Ta ga je spremljal po svojem pisanem carstvu ter klepetal, živahno mahajoč z rokami; »Izvolite pogledati, gospod, tega le magnata. Kakov blesk, kakova krasota! Glejte to-le okovano sabljo, ta kalpak, to briljantno spono! To ponosno samozavest vé vsacem pregibu Attile! Povem vam, da nima noben dvorni zalagatelj podobnih reči. Ali to-le Japonko — vse s pahljačo vred pristno japonsko delo! Ali pa tam-le borza v obleki iz kreditnih papirjev — iz pravih delnic, gospod, Bog ve, da iz pravih! Tu v kotu ta Shakespear — zlasti gospodje pisatelji si ga radi izposojajo.

Ali tukaj ta birokrat — za drobtinico na prodaj. Ondi na desni visi feuilletonist — posojam ga za malenkost tudi sé škarjami vred. Kaj pa ta-le maska političnega modrijana z diplomatično hlimbo vé vsakej gubi svojega obličja, z nosom po vetru in s čopom na vratu; pogledjte za ušesom to razškripano pero, namočeno v žolč in glej! v žepu primerne suknje ne manjka niti novo vezani Macchiavelli. Za drobiž ga dam! Kaj še-le ta Fantazija — —«.

Papa Taiteles je naglo umolknil, odstopil za korak od pisarja ter ga premeril s preiskujočim pogledom od nog da glave. Na to je pristopil k njemu jako ognjevito, položil mu roko prijateljsko na ramo ter sladko zaščebetal: »Ah, dragi gospod, v glavo mi je šinila izvrstna misel. Gospod vi ste kakor ustvarjeni za mojo namero. Toda bojim se, da bi vas ne razžalil sè svojo ponudbo. Ali kaj to de? V najhujšem slučaju se bodete smejali blaznemu Abrahamu Taitelesu«.

Obmolknil je za trenotek ter se igral, zvito pomežigujoč z očmi, z obrabljenim kožnatim mošnjčkom, katerega je vzel izza pasa. Na to je nadaljeval: »Izvolite poslušati me; tu imam maškaradno obleko pro domo sua, namenjeno za živo reklamo. Stvar je jako priprosta: tu imam kostum, posebno bogat in fantastičen kostum, v katerem je združena vsa krasota, eleganca in dovtipnost mojega skladišča. Toda na vsakej gubi te obleke, na vsakem gumbu, na vsakej podvezi, na vsakem šopu, na vsakej buncici, od spredaj in od zadaj, na čevljih in na vrhu čepice, na rokavicah in na robcu, vé vsakem kotičku in na vsakej nitki čitate s pisanimi, vidnimi črkami te-le besede: »Abraham Taiteles, blazniška ulica, št. 33«.

Izvrstna misel, ali ni res! Toda glejte, dragi gospod! do sedaj še nisem našel človeka, ki bi bil vreden te obleke, ki bi v svojej osebi združeval vse te redke lastnosti, katerih je nujno potreba, da se ta veličastna misel dostojno izvede. Jedino vi, gospod, jo morete oteti. Vaša postava je lepa, vaše obličje izrazito, plemenito, vaše kret-

nje elegantne, vaša naobrazba nevsakdanja, in da znate oster dovpt o pravem času zasoliti, spoznal sem na prvi pogled. Oh, gospod, da bi mi hoteli vi storiti to veliko uslugo! Neskončno hvalo bi vam bil dolžan. Vidite, prav danes se vrši jedna najlepših, najiminitnejših maškerad. — Morda bi vas zabavalo prebiti nekoliko uric v tem vselem krogu. Nikdo vas ne spozna tako preoblečenega, nikdo tudi ne bode spraševal po jedru te reklamne odeve, vspeh pa bode na vsak način znamenit. Stroškov ne bode imeli nikakoršnjih; izvoščeka vam naročim jaz, a v naprsnem žepu dobite lepo mošnjico, v katerej je že toliko, da bi zadovoljilo najpotratnejšega zapravljljivca. Recite torej, gospod, sprejmete li mojo ponudbo, skazete mi li to ljubav?»

Pisar je poslušal do sedaj kakor v sanjah. Sedaj se je zamislil. Židova ponudba je močno vdarila po struni, katera je bila že davno bolešno napeta v mladeničevej duši in katera se je pred malo časa oglasila v njej glasneje nego kedaj poprej. Mahoma pozabiti obroke za prizive, eksekutivne dražbe, prenesti se s krepkim skokom nad osodno bilančno črto, katera je vedno plavala pred njim v zraku, katero je roka porogljivega demona potegnila do neskončnosti kakor kako razbeljeno mejo mej njim in tisočernimi radostimi, živeti jeden krat po svojej volji, po svojem mladostnem hrepenenju, živeti — tudi samo jedno noč, otresti se v trenutku vsega tega mnogoletnega pisarniškega prahu, pokrepčati se z žarki veselja, z bleskom čarobnih očij, potopiti se globoko v ta šumni vrtinec, čegar radostno vrvenje mu je donelo do sedaj na ušesa le iz neke daljave, toda zato tem vabljivejše. Pretehtoval je to vabljivo priliko s ponižujočim pogojem, da bo moral biti živa naznanilna plošča starega žida, kar pa bi bilo sicer z gotovega stališča jako serodno z njegovimi obiski tujih stanovanj, le trenotek je tako tehtal, potem je pa tehtnica padla z glasnim ropotom na stran maškeradnega plesa.

Kmali potem je sedel kakor živa reklama najbizarnejše oblike, oblečen v prečudni, pisani izdelek najbujnejše krojaške domišljije, z »Abrahamom Taitelesom, blazniška ulica št. 33« na vsacem šivu, na vsakej nitki, v plačanem elegantnem vozu, kateri ga je drdraje peljal po pustih ulicah.

(Dalje prihodnjič).

Zimske skrbi.

V isoko gori tam v podstrešnej sobi
svetilka borna slabo luč razliva,
ob njej pa žena zmučena in bleda
umetne črke v beli robec šiva.

Pač revna soba... Malo v njej oprave
iz prejšnjih boljših časov je ostalo,
na posteljici v kotu dece troje
v krepilnem snú, pred kratkim je pospalo.

Rose solze na delo blede ženi,
ko v teškej glavi prošli dan ji blodi,
v palači krasni po preprogah mehkih
ji v duhu zopet trudna noga hodi . . .

Težka je pot po marmornih stopnicah . . .
Prosimi? . . . Ne! . . . Do zdaj ni tega znala,
a zdaj hvaležno bi sprejela darek,
če dobrotljiva bi ga roka dala. . .

Drugače bilo nekdanj . . . Oh, drugače,
ko s pičlo plačo srečno so živeli;
otroke glad in mraz ji trla nista
ker skrbnega očeta so imeli.

A zdaj, že dolgo leto je minilo,
od kar se mož ni vrnil iz bolnice,
v tem času pa skrbi krog nje besneče
spomin črtale so ji v lepo lice . . .

Dovršena zopet nekaj dela
gospéj je danes nesla pomeriti,
za borni ta zaslužek da jedila
bi gladni deci mogla spet kupiti . . .

V razkošnej sobi ob kaminu gorkem
sedela je gospa, ko je vstopila,
pred njo pa modnih listov, svilnih vzorcev
in čipk bruselskih miza se šibila . . .

Pogled zadel je strog in neprijazen,
ko plaho se približala je z delom,
češ, kaj da nosi, ko ni vse končano?
(Oh, deca, naj li čaka z bornim jelom?..)

Spominja se... Spominja blede žena,
besed osornih in očij grozečih,
ko tam je o otrocih govorila,
otrocih svojih... glad in mraz trpečih!

Da ne utegne, ji gospa je rekla,
Oh, te skrbi... Sobotni ples sijajni,
šivilja čaka že nestrpno težko,
da vzorec zbere si k obleki bajni...

Odprla hišina je lahno vrata,
očij pogled je njenih razumela,
in šla je spet po hodnikih prostranih
kjer so zrcala sten se ji blestela...

Sedaj nad mestom zimska noč kraljuje,
ledena noč, a jasna, očarljiva!
V palačah krasnih in ubožnih hišah
trpin po dnevnem trudu mirno sniva.

Oh, ne povsod! . . . Glej dvoje nežnih bitij
ne stisne v sladki sen očij brezspalnih,
in dvoje src nemirno še trepeče,
kaj vzrok nemira, vzrok skrbij je žalnih?

O plesnem krilu z biseri pretkanem,
gospa v palači muči glavo vročo,
v podstrešju žena v bóli pa premišlja,
s čim bo oblekla deco zmrzujočo. . .

Zorana.

Telegrafistka.

P i š e „Z“.

(Dalje)

Liza, tako sem srečna! Ti ne veš, tako, tako...

In kar vzdihala je sreče.

Lica so ji rudela in njej sami se je zdelo, da je premajhna, preslaba za to veliko, krasno srečo, ki jo je navdajala.

— Veš, poljubil me je, prav tu sem na usta. Ah, kako je bilo lepo! —

In zatisnila je oči ter naslonila glavo na Lizino ramo, kjer je še vedno tiho in blaženo jecljala:

— Kako je bilo lepo! —

Liza se je zasmejala.

— Ah, glej ga otroka, kaj pa je to tacega! Saj imaš že vendar 18 let, ti dekle! Ah, dajmo, dajmo, ljubimo! Tako sem mlada in življenja in mladosti imam kar naravnost preveč! Tako bi poljubovala včasih! Tako zeló bi koga poljubovala! Ali kaj, pa daj, če imaš koga! —

In Liza se je postavila sredi sobe in patetično zdihnila.

— Vitezov ni, pa jih ni! —

Milka se je morala smejati.

— Ah čakaj, pridejo še! —

— Ah, kaj pridejo, pridejo! — razjezila se je Liza. Kedaj ti pridejo in kakšni! Sedaj, ko je vse tako krasno, živo in mlado, sedaj nimamo družega dela, nego lepo starati se, zgubljevati vsak dan malo te naše zaupljive svežesti in živeti tja v en dan in čakati, da vse odleti, vse naše krasne želje, vsi naši lepi, mamljivi ideali! In ti ne moreš nič storiti za se, za svojo srečo, samo čakati smeš! To ti je kaj lepega, ta krasna naša usoda! Vsak je svoje sreče kovač, bobnajo neumni ljudje v svet. Ha, ha! Kako si jo naj kujemo me dekleta, ko ne smemo vzeti kladiva v roke?! —

In Liza je jezno zacepetala z nogami.

— Ah, ti sladki moj otrok, le glej me le! Ti imaš pač svojo srečo, tako po naključju si jo dobila, ali jaz, ali druge!... Kaj misliš, da bi me ne bile prav tako rade srečne, kakor ti?! Hm, na, ali kaj hočeš! Včasih grem po ulici, pa poblisknem koga s svojim pogledom in kar zaupila bi mu: Ti, morda si ti oni, ti tista sreča?: in včasih mi je, kakor bi morala koga prositi: Daj, ljubi me!

Saj je vse neumnost! Potem pridem domov, pa si prav odkritosrčno priznam, da sem goska. Ali konečno, če se pomisli, je vendar grozna krivica, da se niti z mazincem ne smemo ganiti za svojo srečo. Tisto koketiranje in tisto lovenje možkih po raznih plesih in drugih takih prilikah na trnek svoje dražesti, to je dovoljeno, nekako patentirano, ali da bi pametno dekle stopilo pred pametnege moža in mu dejalo: »Vi ste mi simpatici, rada bi natančneje spoznala vas in vašo dušo!« tega se seveda ne sme! Samo naključje, naključje! In če tistega neumnega naključja ni, — na, pa z Bogom sreča! Ker je tako navada, vzamemo prvega, ki se morda oglasi, ako smo pa prepametne in prevestne, da bi se vezale na možkega, ki nima vsega našega srca in vse naše duše, no, pa ostanemo tako!

Milko je nekako vstrašil ta Lizin izbruh in skoro boječe ji je rahlo pogladila lase iz čelo.

— Ti, ubožica ti, tako mi je žal zate! je dejala tiho in bilo ji je, kakor bi sè svojo srečo, ki ji je rajala v duši, delala krivico Lizi. — Si li huda na me? — je vprašala za-to nežno in proseče.

— Ah, zakaj bom huda, prismodica?! Na, ali včasih, veš, me nekaj prime in potem razsipam svojo modrost kar s koši. Preveč mislim, to je. Veš, nič misliti, to je najbolje! Včasih mislim toliko, da se mi kar vse vrti v glavi. Zase mislim in za druge, a to je jako neumno. Nič misliti, to je najbolje! je ponavljala in smeje se stresla Milko za ramo.

— Oh, vže, tako sem mlada! — je vzdihnila in se vspela kvišku.

Tako je stala tu, visoka, vitka, cvetečega obraza in iskrecih se oči, vsa mladost, vsa življenje.

— Glej in če mislim dalje, če mislim v prihodnjost, me je strah, v resnici me je strah! — je nadaljevala in njen obraz je preletela trenutna tuga. — Dvaindvajset let imam, mlada sem, a kako dolgo! Tako se bojim one reakcije, onega: »do sem in ne dalje!« Nič več ne raste v tebi, nič več se ne večja ta mladost, to veselje nad življenjem, vse obstoji in potem se manjša in izginja in vse izgine brez sledu. Ali ni to žalostno, strašno? —

— To je osoda vseh — je pripomnila Milka.

— Da vseh, toda ne vseh enako. O, nekateri imajo mnogo od življenja, drugi zopet nič. Vso svojo mladost izpijo in vso njeno srečo, drugi smejo le gledati, kako jim mladost preteka in gine. In me ženske! . . . . Oh, tako smo lahko srečne, nek poseben talent imamo biti prav iz vse duše srečne, tako čisto do skrajnosti, ali pa se sušimo brez sreče; počasi se nam gubajo lica in srce se nam

stara. Same ostanemo, nikogar nimamo, svet nas črti in me njega. Vidiš ali ni to krivica: nekatere so srečne, imajo moža in otroke v katerih se zopet mlade, druge nimajo žive duše pod solncem. Jaz se bojim ostati tako sama! —

— O, ti moja Liza, kako imaš čudne misli! —

— Čudne? Zakaj?... O, nič niso čudne! Saj navadno ne mislim na to, niti ne tako. Neprijetno je priznati si resnico. Danes sem že v strelu, zato tako klepečem. O drugače za vsakdanjo rabo imam jaz prav fino filozofijo, veš, tako »eine Nothphilosophie«. Oh, kaj ljubezen in sreča, to je največja budalost, neumnost in bedarija! Človek tako lepo sam, to je fino, imenitno! Sich selbst genug! Ibsen ima res prav! In potem se ponosno vzklonje glava in zaničljivo se gleda na vse ostalo neumno človeštvo, ki tako teka za srečo in za ljubeznijo! Vidiš, taka-le modrost je precej komodna in za silo človek prav dobro izhaja ž njo. Seveda včasih človeka vendar nekaj zaskeli v srcu in vsa njegova filozofija se stopi, kakor pomladanski sneg na solncu. Oh, kaj, končno hoče biti vsak srečen in eden ima toliko pravice do tega kakor drugi. Toda brrr! Zdaj mi je res že sami dovolj vsega tega! —

Vstala je, zasmejala se glasno a malce prisiljeno, potem pa stresla malo glavo in nekako trmasto vzkliknila:

— Še smo mladi, še, še! —

Stisnila je roko v pest in zažugala v zrak, kakor, da bi hotela groziti starosti, ki je tam iz meglene prihodnjosti režala vanjo.

In ko je šla Milka od nje, morala je še dolgo misliti na Lizo in vse njene besede.

Konečno ima prav!

Da, da, ko bi ne imela svojega Viljka!....

Vstrašila se je te svoje misli, nasmehnila se potem sama sebi in z egoizmom, ki je lasten srečnim ljudem, pozabila Lize ter se vtopila v svoje krasne, srečne sanjarije.

Oh, da, ta Viljko!

Tako ga je imela rada, kar vedno, vedno je mislila nanj.

Skrbelo jo je le, da je bil tako zelo moder in resen. In toliko je vedel povedati, vse tako zanimivo, poučno in duhovito, da se je včasih sé strahom vpraševala, kako-li more biti zadovoljen ž njo, ki je tako površna in pozabljiva. Čitala je pač vedno jako mnogo, ali kar nič si ni mogla zapomniti, vse je nekako izpuhtelo iz nje. Ah, ona ni bila kar nič podobna ženski, katero je slikal Viljko tolikokrat z gorečimi, navdušenimi besedami kot vzor napredne, samostojne in plemenite žene.

Oh, kadar on zapazi, da ona ni taka, ni tako vztrajna, gotovo je pozabi; saj on je sam dejal, da če ljubi, hoče ljubiti žensko in ne kacega otroka.

Rad jo je imel, predstavil jo je svoji materi, ki je bila precej premožna vdova, in ta jo je sprejela z objemi in poljubi; dal je tiskati fine elegantne zaročne, karte katere sta potem skupaj razpošiljala, ali ona se je vendar bala, da mu ne bode dovolj, da je ona premalo zanj.

Vedno ga je vpraševala sè svojimi velicimi otročjimi očmi, ki so bojzljivo in mokro gledale izza finih, dolgih trepalnic, če jo ljubi če jo ima rad, res rad.

On je razumel te njene tihe, proseče poglede, zasmel se ji je poredno in jo v odgovor nežno in prisrčno objel.

— Ti dušička! — je dejal počasno in tiho, in njene oči so se mu nasmihale v veliki nepojmljivi sreči.

Dogovorili so se, da se čez tri mesece poročita Milka in Viljko in se potem naselita v mali a okusni hiši Viljkove matere.

— Jaz vama sè svojo staro Nino gospodinjim, vidva pa ne bode imela drugih skrbi, nego biti prav pošteno srečna — je rekla včasih še brhka in jedrnata Viljkova mati in smeje se gledala v njune srečne, zarudele obraze.

Stara Nina pa je vselej zadovoljna trla predpasnik med prsti, kadar je srečala Milko na stopnicah ali v sobi in se v duhu prav veselila mlade gospodinje, ki je imela tako mehke, dobre oči.

Milka ni hotela takoj izostopiti iz službe, če tudi ji je Digničevka prigovarjala k temu.

— Saj nimam iti nikamor in vsaj do poroke se hočem vzdrževati sama, če že drugače nimam ničesar, — je dejala in pogledala dobri mamici, — tako je že namreč po njeni želji nazivala bodočo svojo taščo — tako lepo v oči, da le ta ni imela čisto nič več ugovarjati.

Viljku se je ravnanje njegove neveste jako dopadlo.

— Glejte ga, mojega svojeglavnega Miloška, kako vam zna biti odvažen — jo je včasih pohvalil in ji potem nagajal, češ, kako bode pač znala kaj gospodinjiti, če jo vzame kar naravnost izpred aparata pred altar.

— Oh, pusti jo vendar, jaz jo naučim vsega, česar treba, — branila jo je Viljkova mati, ki je nakupila tudi vso balo za njo.

Imela jo je nekako posebno rada in deklici je to neizekljivo dobro delo, ljubila jo je vže naprej kot pravo mater.

Z Lizo sta bili skoro vedno skupaj, prav kakor prej in ona ji je pridno pomagala vezti začetne črke njenega imena v fino perilo, ki ga je dobra Vilkova mati poskrbela za svojo in svojega Vilka pridno punčiko. (Dalje prih.)

Breza.

Na vrhu holmca, kraj vasi
Šop vitkih temnih hoj stoji
In breza belih, šibkih vej
Med hoje steza se naprej.

Zavidne hoje se srde
Kaj čila breza sili v nje,
In da nje krilo iz med hoj
Odsvita v dol, ko beli soj.

Zdaj sloka hoja zasušiti,
Ponosno brezi govori:
„Ti širiti ne smeš odslej
Med naše krvne svojih vej.

Med svetom slavljen naš je rod,
Po morju v tuje kraje brod
Nas popelja, in tam zlato
Pa črni knez odbrojil bo.

Ostala bodeš ti doma,
Ne vidiš mest in ne morja,
Ti zmršenka! Komu si mar?
Za tabo lazi le metlar.

Mi dike gojzda smo in kras
V pomladni in pozimski čas,
Čemu ničvredna breza ti
Zavita v belo krilo si? —“

„Vam belim biti treba ni,
Ker vas po dnevi svet mori
Blesteti moram jaz se v noč,
Da vidim se do daljnjih koč.

Če še do polnoči sinov
Iz vaške krčme ni domov,
Pa oče k meni pridehti
In z brezovko domu hiti“. —

Desimira.

Žensko vprašanje.

Spisala Iyanka A.

o sem često slišala in čitala razna nasprotujoča si mnenja o ženskem vprašanju, jela sem sama resno premišljevatii o tem ter marno iskati resnice.

Presojala sem razne okolščine ženskega življenja kolikor možno nepristranski. Pazno sem motrila stališče, kojega v obče zavzema ženska in koje se jej sploh odkazuje.

Čim bolj sem primerjala in razmotrivala o tem, tembolj sem bila prepričana, da se sè žensko postopa, ali vsaj hoče postopati krivično in nasilno.

Kaj samozavestno in često se zatrjuje, da je ženski v delovanje odkazano jedino le — domače ognjišče. Ali z drugimi besedami, da je ženska le tedaj dosegla namen in cilj svojemu življenju, ako se je omožila. Ktera pa se ni omožila — no, ista bodi cilj zasmehu in roganju.

Kakor zelo je vkoreninjeno in razširjeno to mnenje, tako zelo je tudi krivično in nevtemeljeno.

Nočem sicer zanikati, da ima ženska v obče največ zmožnosti za ta poklic. Nikdar pa ni zakon brezpogojno jedini cilj in smoter njenemu življenju, tako da bi zunaj njega bila brez vsacega pomena in brez vseh pravic. Tako krivična pač ni bila ona roka, ki je dala zakone vesoljnemu stvarstvu....

Ko in ako zahtevamo zakon, moramo pač brezpogojno zahtevati le — srečen — zakon. Kajti le tak zamore biti v korist človeštvu posamezno in v obče. In korist človeštva bodi vsikdar zvezda vodnica našemu mišljenju in dejanju.

K srečnemu zakonu pa večkrat nedostaje — vže srečne poroke. Dotičniki in dotičnice to sicer slutijo zelo natanjčno — pa kaj — ko se vendar na vsak način treba možititi in naj se potem zgodi tudi najhuje — karkoli!

Koliko ženskih je že tako govorilo in še več tako mislilo, v svojo in drugih nesrečo! Kdo bi tudi mogel navesti vse, kar se stori, žrtvuje in greši radi navedenega krivega, povsem neopravi enega naziranja in koliko nesrečnih zakonov je baš radi tega.... Vsaj strah, ki ga rodi to naziranje, — da bi se jedenkrat zavržena prilika možitve nikdar več ne vrnila, — odvrne in vniči vsak pameten preudarek. Ne pomisli se, je-li se bodeta značaja mogla prenesti, niti, ako sta si srci sorodni.... V tako imenovanih višjih krogih je popolnoma odločilno v tem oziru — premoženje in stan. V nižjih slojih se pa niti ne pomisli, da-li bodeta zakonca zamogla dati bodočej družini kosec suhega, vsakdanjega kruha. —

O neizrekljivem zlu takih zakonov, prepričamo se lahko vsaki dan, toliko pri bogatih, kolikor pri ubogih.

Ako se tedaj misleča, vestna ženska odpove zakonu zato, ker se jej nikakor ne nudi prilika za srečen zakon, — bil bi pač krut in krivičen oni, ki bi jo hotel radi tega kakorkoli žaliti. —

Ne kažite torej ženski jedinega cilja v zakonu! Vsakemu človeku bodi jedina, glavna skrb lastna popolnost in obče blagostanje — a pred vsem drugim, bodi tudi ženska »človek«.

Govori in piše se tudi, da se ženska ne vtikaj v politiko, niti sploh v druga vprašanja, razven v šivanje in druga domača dela. Pač sme čitati romane, govoriti francosko in igrati glasovir. Tudi na oder sme, radi užitka i zabave občinstva seveda; a tudi tu ugaja in trpi se jo samo tako dolgo in samo takrat, kadar koraka pa taktu nekoga. Ako je pa ktera »svoje glavna« — tedaj »srečno pot!« Pri tem ne pride v poštev niti talent.

Nadalje sme ženska postati tudi učiteljica. In kot učiteljica storiti mora seveda prav isto in prav toliko, kolikor stori možki njen kolega. A nikdar naj jej ne pride v glavo nesrečna misel, da gre za jednako delo — jednako plačilo in jednake pravice! Tega, Bog ne daj! Vesela mora biti pač, da sme sploh hoditi po tem lepem božjem svetu...

Vse to zveni vsekako precej barbarsko in neverojetno, pa vendar je istinito. Meni ni nikakor umevno, kdaj in zakaj so nastale te čudne razmere. In ako tudi so prej obstajale, da jih je prosvitljen svobodomiselni devetnajsti vek — potrdil in obdržal?...

Mi Slovenci bi imeli lahko v emacipiranih ženskih jako trdno podporo, ako bi jim hoteli, ali sploh mogli podeliti pravic in svohode.

Emancipirana ženska se zaveda, da je navezan vsak človek sam na svojo moč, ter je prisiljen in dolžan skrbeti sam za se. Ona vé, da je lastna odpomoč najgotovejša in najboljša ter se čuti močno dovolj — stati sama med svetom ter mu kljubovati...

Slednjič še posebej nekaj besed o možkih predpravica in gospodstvu.

Najprvo vprašam, kdo, kdaj in zakaj je neki dal možkim te privilegije, s čim, so si jih pridobili? Jaz sem si to vprašanje že čisto zastavila — a ostalo mi je nerešena uganjka. In sploh — obstoje li v resnici te predpravice?*)

No premišljujoč to točko, sem prišla do tega-le zaključka:

Ženska, ki je morebiti že jako zgodaj izgubila vsako zaslombo in je bila prepuščena lastnej odpomoči, ali pa, da ni hotela sprejemati milosti in biti v nadlego (to zadnje je vsikdar znak plemenitosti značaja) — ter se je mogla, odprta le na svoje lastne moči boriti in priboriti si vsakdanji kruh — do cela jednako z možkim, taka ženska ne more priznati nikacih predpravice le glede na spol in na zmožnost, ali stan. In ako ženska često preskrbljuje tudi še jednega, dva, ali celo več udov svoje rodbine z vsem potrebnim in sicer s svojim lastnim delom in trudom ter se skrajne žrtvuje za rodbino in narod, kar se pač dogaja —, je-li more ta ženska priz-

*) Seveda obstojé, ker so do sedaj zahone pisali le moški. (Op. uredn.)

nati nad saboj gospodstvo, od kojega še ni prišla nikacih koristi in jih tudi v bodoče ne more pričakovati?

In ako se nadalje celo vpoštevata dejstvo, da se ženski ni boriti le za vsakdanji kruh, za eksistenco, marveč tudi za njeno čast in njeno poštenje ter da jej v tem boju stoji kot krut, brezobziren ali pa lokav in potuhnjen sovražnik nasproti upravnemu možku in da, ako je bila v tem boju premagana, bodisi že radi lastne nemoči ali pa radi posebne zvižčnosti in hinavstva nasprotnikovega, je ravno on isti, ki jej padca ne odpušča, jo radi njega zaničuje, zasmehuje, prezirljivo ostavlja. Sedaj pa vprašam: je-li kateri zakon v veselstvu, ki bi jo zamogel storiti prostovoljno sužnjo tega gospodstva.

Ne, tisočkrat ne!

Ženska je že prečestokrat pokazala, da glede duševnih sil nikakor ne zaostaja za moškimi, pač pa ga v mnogem slučaju celo prekaša. In zato ženska ne priznavaj nad saboj nikacega tiranskega gospodstva!

Sreče tirjaš...

Zofki.

Sreče tirjaš, Ti junaško, mlado dekle — pa iščeš človeka in ljubezni — —?

Občudujem Te in dozdeva se mi, kakor bi se povečali stari bojeslavni časi, ki sem jih preživel nekdanje v bujni domišljiji svoje pomladi, ko se mi je znala duša še povzdigovati nad največje vrhunce snežnikov, poletavati izven zemskega ozračja v vsemirski prostori, kjer sem si zidal čarovne gradove po svoji misli in vstvarjal vzorne prikazni, polne zunanje in notranje lepote.

Tedaj sem verjel še v srečo, katero sanja Tvoja pogumna duša. A to je bilo — tedaj — —

A sedaj?

Mnogo otrok je požrl Kronos od onega časa, v mojem vrtu pa je pomoril najzlahtnejše cvetke, kajti v njegovem spremstvu so bili črni oblaki, ki so stresali ledeno točo in mrzel sneg na planjavo mojega življenja, iz katerih so švigale ognjene strele v moje srce, ki so zatemnjevali bliščeče solnce na mojem nebu; vozil se je na krilih burje, ki je trgala mlada drevesca s koreninami vred iz mojega gaja in potrgala moje pisane rožice; pokladal je slano na moje poljane in kar sem tam posejal, je pomrlo.

Na osamljeni, goli skali stojim sedaj, pa se ne morem smejati in ne morem plakati, kajti se svojo srčno krvjo in se svojimi solzami sem škropil rožice na svojem vrtu in zeleno travico na svoji trati in ko mi je brezčutni Kronoš vse uničil, kar je moja roka pojila in negovala, usahnil je tudi vir mojih solza in oledenelo mi je sree....

A jaz razumem tvojo mogočno, strastno, blazno bol.

Nekaj — spomiň, kajli je še ostalo — ne vem, ali pod rebri ali pod lobanjo in ko je zadonel Tvoj nebo pretresajoči krik do mojih ušes, očutil sem udarec življenja v duši.

To upliva na razum.

Ha, ha, ha!

Jaz se smejem drugače nego Ti. A smejem se vendar-le. Tvoj smeh se je porodil v srcu, moj prihaja iz onih mehkih, gobastih celic v glavi, kjer prebiva baje razum.

In Ti iščeš sreče?

Kaj naj porečem jaz?

Ha, tako! Smešno! Jaz ne iščem sreče. Jaz sem svojo lakoto popopal ter sem se privadil stradanju. Drobtin ne maram, kruha pa ni. Celota je razbita, črepinje jej pa niso niti podobne. To je navadna zadača, za katero zadostaje nekoliko hladnega računa. Zato, kar zahteva Tvoja silna želja, treba je srca.

Jaz sem siromak, a Ti si bogata. Če tudi je Tvoja bol velika, da dosega nebo, sem vendar jaz še večji bolnik. Oni dobri ljudje, katere zaklinjaš in rotiš, so mi umorili srce. Tako dolgo so mi dokazovali, da je ta organ človeškega telesa nepotreben za bivanje na zemeljskem planetu, ki ni nič družega, nego matematičen problem, dokler sem jel zanemarjati njegove funkcije; krvavi košček mesa v prsih se je pa maščeval po naravnih zakonih. Krčil se je in krčil, drevenel in drevenel, obumiral in obumiral in sedaj so moje grudi njegov grob! Tvojo bol razumem, čutim je ne.

Oh, kako rad — kako neizrecno rad bi jo čutil!

Daj mi jo! Pokažem Ti pot do sreče. Oživi oni petrefakt v mojih prsih in kadar zopet očuti, porini vanj nož, da bode krvavilo in se zvijalo in skrčevalo in širilo oživljeno srce v najljutejših mukah, v najobčutnejših bolečinah. Podaj mi toplega čuvstva pa me postavi kakor Tantara sredi vode pod plodno drevo in začaraj valove in veje, naj se umikajo izpred mojih žejnih usten in izpred moje poželjive roke. Obudi mi strasti pa izpremeni svet krog mene v obupno prazno puščavo, po kateri naj blodijo vekovečno za fato morgano, katere nikdar ne dosežejo.

In hvaležen Ti bodem iz dna pomlajenega srca.

Vse Tvoje bolečine prevzamen in pokažem Ti pot do sreče...

Ti me ne slušaš.

Dejal sem, da mi je ostal hladni razum, a vendar blaznim. Nemogoče zahtevam. Lazarja v mojih prsih ne obudi nobena sila...

Prav imaš.

Ne blaznim, ne. To je bilo le za trenotek. Čelo mi je povsem mrzlo. Dokažem Ti, da mi je ostal hladni razum,

Sreče iščeš?

Jaz poznam pot. Izdal mi jo je eleganten vrag, ki se mi je predstavil, kot duh našega časa.

Ljubežen želiš....?

Ha, ha, ha!

Čuješ, kako se krohota vrag?

Sreče, sreče si dejala!

Bodi zadovoljna s srečo, pa ne zahtevaj še ljubezni. Sreče je tudi na zemlji dovolj brez ljubezni....?

V srcih — v srcu — v sanjah — —?

Poišči bogastva! To je tako lahko! Igračka! Šala! In v bogastvu je sreča. Veruj! Saj pravi to ves svet!

Ti nočeš? — Nočeš?

Prav imaš: jaz blaznim.

Misli mlade....

Spisala Bogomila.

Kako! — Spet nekaj novega! — Od kedaj pa so se rodile komu, recimo stare misli... In vendar, dragi bravec, ostanem pri tem naslovu! — Brez zamere! — Mlade misli se mi rode v duši... A ustvarja se mi v njih ona jasna, črnolepa slika moje mladosti...

Breskrbna deklica sem tekala po domačih livadah. — Gozdček in potoček — ob potočku pa tratica s prelestnim cvetjem! — In tam sem nabirala pisanih cvetic ter jih brezčutno metala v vodo... In radovala sem se — ko so se vali igrali z drobnim cvetjem....

Nisem vedela, da vzamem cvetju življenje, ako je potrgam... In trata je bila nasejana s pozantnimi cveticami, ni jih torej nedostajalo, če sem jih tudi h krati celo pest vsula v vodo...

Spominjam se pomladi — lepe pomladi, — kakor se spominjam svoje mladosti. Topla sapica je vela v naravi... ki se je uprav vzbujala iz zimskega spanja. — Solnčiče je obsevalo še tedaj gole griče in dole... V krepko duhteči, pomladni vzduh pa se je glasila škrjančeva pesem.

Hodila sem ob solnčnem gozdnem porobju, sladko opojna vonjava vijolic me je izvabila tje... Trgala sem jih, toda ob trnju so mi krvavele roke... Pa nisem se zmenila dosti za to! Vijolice so mi bile najdražje cvetice... Božala in negovala sem jih, kakor prave ljubljenske...

Vijolice so navadno drage cvetice! Koliko lepše ste mi duhtele tedaj — ko mi je cvela pomlad življenja... Kako ljubko se je glasil škrjančev spev, — srce umevalo ga je drugače, nego ga umeva sedaj...

Zamaknjena sem zrla mlado prirodo, — zatopljena v sladke čute sem poslušala mehko pesem... V mladi duši pa mi je zavladala sladka misel o božji naravi — kakor predslutnja priproste otroške poezije....

* * *

Mineval je dan za dnevom, — cvetje se je rajalo za cvetjem. Vsak dan je bilo krasneje in prijetneje pod milim nebom...

Povsod cvetje in cvetje — a v srcu mojem najlepša pomlad.

A takrat se nisem zavedala svoje sreče in radosti!

Začela se je hladna jesen... Moje cvetice so venele in bledele ter povešale drobne glavice. — Gosta megla je preoblekla zjutraj dofino v temen ovoj. — In solnce ni moglo kmalu prodreti z bledimi žarki tega zagrinjala...

Zamišljena sem zrla umirajočo prirodo. — Ni bilo čuti več škrjančeve pesmi — ne slavčevega speva. Jata črnih vran se je kričaje podila pod nebom ter posedala na golo strn...

Nisem hodila več v gozdček k potočku... mrzlo je bilo tam in studena rosa ni minila ves dan! Le malokje je bilo videti pozno jesensko cvetico z bledimi peresci... Raz vej pa se je usipalo orumenelo listje na tla ter vršelo, tajno vršelo...

Bilo je na vseh mrtvih dan... Šla sem z materjo na pokopališče... Bilo je tam mnogo ljudi, ki so rahljali s travo obrasle grobe! In na grobe so devali vence iz jesenskih rož vedno zelenega bršljina, rožmarina, zelenike in srobotja... Vmes pa so vpleli bele in rudeče jagodice, ki so še dičile v gozdu brezperesno grmovje....

In zdelo se mi je, da cveti tu pomlad, — pomlad življenja in sreče...

Nekaj dni pozneje sem se igrala na domačem vrtu... Nanosila sem si cvetja — kar ga je bilo naokoli — in zelenega listja s črnega trna i ograje... Zrahljala sem gredico... nasula nanjo nabranega listja in cvetja... ter žalovala... Po čem? Po mladem in prelestnem cvetju pomladanskem, kojemu je izkopala jesen velik grob.

Pazimo na našo deco!

Spisal Jos. Korošec.

Lepša čednost, katera naj diči srce in um vsakega otroka, je ubogljivost. Otrok pa mora ubogati ne le svoje roditelje, temuč tudi svoje odgojitelje, v obče vse, kateri imajo oblast nad njim. Neubogljivo dete je vedno le v nejevoljo ljudem, med tem ko je uljudno in ubogljivo dete ljubo vsem ljudem.

Ako opazujemo razne družine, zapazimo lahko takoj gnezdo neubogljivosti. Namesto, da bi silili stariši takoj v pričetku otroke ubogati in bi se ne udajali otrokovi želji, popuščajo, da ostaja njihovo povelje neizvršeno. Če se to večkrat ponavlja, zapazi otrok kmalu, da roditejievih povelj ni potreba strogo izvrševati in se potem čedalje manj zmeni za kakove ukaze ter deluje po svoji volji.

Na ta način se nevidno izcimi že v zgodnji mladosti samovolja in nagon k neubogljivosti in tako deco roditelji prav težko ukrote in vzgoje. Popolnoma napačno je mnenje mnogih roditeljev, ako menijo, da prava vzgoja otroka naj se prične še le s tretjim ali četrtem letom, ker je še le od te dobe razum otroka zadostno razvit. Odgoja mora se pričeti takoj po rojstvu.

V družinah, kjer kraljuje vsled pametnih roditeljev le ubogljivost, zapovedujejo stariši, otroci pa ubagajo. Ako otrok česa želi, prosi uljudno stariše. Če se mu odbije želja, vé dobro, da mora svojo željo opustiti in jo nekako radovoljno opusti. Vse drugače pa je, če je neubogljivost že v otroku vkorenjena. Otroci hočejo doseči s trmo, kar si poželijo, hočejo izsiliti, kar se jim tudi v resnici posreči z vednim nadlegovanjem. To pa ima zle nasledke za stariše, še bolj pa za otroka.

Stariši morajo marsikatero nepristojno željo odreči otrokom, navaditi jih samozatajevanja, da se privadijo tako daljnega resnega življenja. Stariši morajo biti strogi, sicer bodo pozneje bitko obžalovali,

da so bili premehki. Če je izginila ubogljivost, izgubil se je tudi respekt. Vedni prepir, tožbe, razsajanje in jok med brati sestrami in roditelji povzroči gnjus in zaničevanje sosedov in naših znancev sploh. Kjer pa kraljuje ubogljivost, razumnost in mir v družini, od take rodbine odnaša vsakdo najboljši utis.

Glavni pogoj je, da sta roditelja, oče in mati, pri vzgoji edina, da vzgojujeta jednako. Še le potem bode možno otroke dobro vzgajati. Če je pa oče v tej ali onej reči strog, mati pa popustljiva, ali če oče otroka kaznuje, mati pa ga zagovarja, je to popolnoma napačno.

To je strup za otroke, ker se tako uče prezirati očetova povelja, avtoriteto in pravoveljavnost.

Stariši naj se med seboj pomenijo in nasprotja o vzgoji razodenejo, a nikdar ne v pričo otrok, ali pa celo takrat, kadar se otrok telesno kaznuje.

Laž naj se strogo preganja in energično kaznuje.

Žalibog, provzročujejo čestokrat stariši sami laž, ker otrokom velevalo, da naj reko, če kedo pride, da niso doma in enake neresnice. Sicer se dobiva takoj izgovor, da je to laž v sili in potrebna v posebnih slučajih. Tako opravičenje je šepasto, laž ostane laž. Na tã način se daje otrokom orožje v roko.

Pregovor pravi: Kdor laže, tudi krade. Pazite, stariši, da se ne vresniči pri vaših ljubččkih tu navedeni izrek! Težko je, kar nas razne skušnje uče, poboljšati lažnjivega otroka.

Konečno damo starišem ta-le svèt: Imejte vedno moralno moč nad vašimi otroci, sicer postanete njih sužnji. Moralno moč pa imamo takrat, kedar otroci z lahkotjo in radovoljno ubogajo in se vsikdar uklonijo volji roditeljev.

Književnost in umetnost.

Vstajenje. Roman, ruski spisal grof Lev Tolstoj.

Slavnoznani pisatelj grof Lev Tolstoj je napisal nov roman pod zaglavjem »Vstajenje«, ki izhaja v Njivi, a ob enem tudi v francozkem, nemškem, češkem in hrvatskem prevodu. Hrvaški prevod »Uskrsnuće« je preskrbel Milan pl. Mareković. Ker je hrvaščina nam

Slovenecem najsorodnejša, priporočamo prav posebno hrvaški prevod te gotovo zanimive knjige. Dela ni treba priporočati, kajti pisatelj, kakoršen je Tolstoj, priporoča se sam po sebi.

Hrvatski prevod izhaja v zvezkih po 20 nč. a vsega skupaj izide okoli 10 zvezkov.

Založila kr. vseučilišna knjigarna Franje Suppana v Zagrebu.

Vsebina 8. zvezka »Prosvjete« je sledeča: Dragošić Higin: Kroz more jada, roman iz hrvatske prošlosti (nastavak) — Davila pl. Hinko: Zagorska ruža, pripoviest iz XV. veka. — Podravski Milivoj: Uz cimbale. — Sienkiewicz Henryk: Quo vadis? pripoviest iz dobe cara Nerona, preveo dr. Aug. Harambašić (nastavak) — Domjanić D.: Dodji mi u snu. — Hrvat Rudolf dr.: Hrvatski kraljevi iz narodne dinastije. — Barle Janko: Povjest župe sv. Ivana Krst. u Novoj vesi u Zagrebu (nastavak) — Brankov Vladoje: Maestro Don Lorenzo Perosi. — Tomičić Ivan vitez od Gorice: Ignjat Čivić pl. Rohr. — Listak. — Slike: Zauzeće Iloka god. 1688. — Bareć E.; U tudjinu! — Tetribovi. — Novak Lada: Vjerni druž. — Grison A.: Jutro Marije Antoinette. — Židki zrak: Pretakanje. — Židki zrak: Nit od smjese alkohola i židkoga zraka. — Židki zrak leti u vis. — Židki zrak pada na tlo. — Spuzva umočena u židak zrak gori. — Židak zrak: Posuda za čuvanje židkoga zraka. — General Ignjat Čivić. — FZM. Antun Čorić.

Naj bi naše Slovenke vendar zamenjale nemške ilustrovane liste s krasno hrvaško »Prosvjeto«.

„Svršetak“. Drama v treh dejanjih. Spišal Tučić. Dramatiški pisatelj Tučić tudi Slovenecem dobro znam po »Trhlem domu«, je spisal skozi in skozi naturalistiško dramo »Svršetak« v treh dejanjih, ki se je igrala v Zagrebu prvič dne 12. aprila. Ako pravimo, da je drama naturalistična, nečemo reči s tem, da je tudi naravna in verjetna; ne, drama je naturalistična le bolj po besedah. V njej se vidi, da je pisatelj iskal efekta in pripoznati je res treba, da je efekt tudi dosegel. V mladem pisatelju vlada razvidno še doba »Sturm und Drang«, zato nam je v tej drami podal značaje, ki so narisani dokaj površno, osebe, ki so slikane nedosledno in zato je dejanje tu pa tam dokaj neverjetno. Snov drami je ta-le:

Z univerze se vrne domov z doktorsko medicinsko diplomu sin bornega, uradnika, ki ima le 50 gld. mesečne plače. Vesel se vrne po tolikih letih pod domači krov, kjer upa živeti mirno in srečno s svojo ljubljeno sestro. (Tako nekako kakor sin v Sudermannovi »Časti«).

Takoj prvi dan pa izve od svojega lastnega očeta, da je njegova mati že deset let ljubimka Mazarova, o katerem je sin mislil, da je njegov ujec. Sin, ogorčen nad vsemi: očetom, materjo in sestro, da so mu o tem molčali, in da so ga poslali na univerzo s tako sramotno podporo — s prodano ljubeznijo njegove matere — beži v noč, ne hoteč imeti sè seboj niti svoje tolikanj ljubljene sestre. Oče, narisan dokaj nedosledno, prej tako slab in boječ, ustrelji pijanega Mazarova, ko se ta vrne po noči domov.

Začeni pri sinu, o katerem je pač neverjetno, da bi ne bil v celih desetih letih ne izvedel istine, narisani so vsi značaji dokaj površno. Tista sestra sama ne ve, kaj hoče in če je tako trpela vsled materine sramote, kako je mogla ostati ž njo pod enim krovom? Oče, ki je bil slabič skozi deset let, postane mahoma junak. Najbolje je še v kratkih potezah narisana malomarna mati, pravi tipus onih ženskih, ki žrtvujejo svoje poštenje in srečo svojih otrok, da le ugodijo svoji ambicioznosti.

Dokaj dobro je narisan tudi Mazarov.

Ker se že iz prvega dejanja izve vse, je nerazumno, zakaj je pisatelj raztegnil dramo v tri dejanja, ko se vendar ponavlja vedno eno in isto.

Koncem igre je ostalo občinstvo precej hladno.

Razno.

Najuglednejši nemški list «Leipziger Ill. Ztg.», je donesel lani (kakor je to javila «Slovenka») slike in kratke životopise ženskih zdravnic, — letos pa v zadnji (2903.) številki slike in životopise ženskih filozofinj. Omenimo naj torej i te. — V skupini so slike doktoric:

1. Ella Mensch; nemška židinja, deluje kot časnikarica.
2. Kat. Windscheid; profesorjeva hči, promovirana 1894. v Monakovem; zdaj je ravnateljica ženskih gimnazijskih kurzov v Lipsiji.
3. A. Gebser; prom. v Monakovem. Izdaje «Frauencorrespondenz».
4. Kat. Schirmacher; Nemka; živi zdaj kot pisateljica v Parizu. Bila je učiteljica v Liverpolu na Angležkem in študirala v Curihu.

5. Hildegarda Ziegler, 1897. prom. na univerzi v Halle. Vodi zdaj ženske gimnazijske kurze v Berolinu.

6. Lani v Curihu promov. Neža Gosche, hči univerz. profes., se je nastanila v Halle kot privatna učiteljica.

7. Alice Freemann-Palmer; hči zdravnika v Novem Jorku; postala 1879. profesorica zgodovine na ženski univerzi v Bestonu. 1888, opustila je službo in se omožila z univerz. profes. Palmerjem.

8. Carey-Thomas; Američanka, studirala v Lipsiji, promov. v Curihu; bivala v Parizu radi proučavanja starofrancoščine. Vrnivša se v domovino, je ustanovila žensko univerzo v Pensilvaniji 1885.; prof. angležkega jezika. (Amerik. univerze so vse drugače urejene od naših).

9. Alice Luce; Amerinčanka; stud. v Lipsiji, promov. v Heidelbergu; profes. angleščine na bostonski ženski univerzi.

10. Maikki Friberg; Finlandka. Bila je učit. v Helsingforsu; študirala z bedo v Berolinu, Curihu, Bernu; zdaj je v domovini učiteljica in sotrudnica dveh finskih listov.

11. Ana Tumarkin; Rusinja, promovirana 1895. v Bernu. se je na ondotni univerzi habilitirala kot privatna docentinja.

Hvalevredna ženska emancipacija. Grofica Warurch, znana prvo-
boriteljica za žensko emancipacijo na Angležkem, je osnovala na svojem posestvu šolo za ženske, kjer se le-te učé kmetijstva, vrtnarstva itd. Vsaka gojenka dobiva kos zemlje, katero naj obdeluje; dobiček, katerega donaša dotična zemlja, je obdelovalčin. Pouk traja eno leto.

Žensko trgovsko šolo so dne 22. januarja otvorili v Kievu na Ruskem. Za letos je otvorjen samo pripravní tečaj, v kateri se je vpisalo 20 učenk.

Japonska književnost. Iz statistike o književni produkciji vsega sveta je razvidno, da so v tem pogledu sedaj prvi Japonci, ki izdajo po 25 tisoč zvezkov na leto. To je po priliki dvakrat toliko, kolikor proizvaja Angležka in tudi Francozka. V tem številu je obseženih 5 tisoč pravnških del, 1300 religijoznih in gotovo toliko astronomskih. Pesništvo, književna kritika in roman dajejo 2 tisoč novih del. Japonci imajo sedaj 800 časopisov, katerih število rase dan na dan. Za Japonom, ki je v tem oziru na prvem mestu, je Nemčija, a Rusija in Francozka zavzimata še-le šesto mesto,

Doma.

Dobro lepilo za papir, usnje in drugo. Odtehtaj si jednake dele škroba, klejna in terpentinovoga olja. Zmešaj škrob z nekoliko vode prav gosto. V drugi posodi raztopi klej sé zadostno vodo nad vodeno kopeljo ter vlij v raztoplino tudi terpentinovo olje in v to zmes, še škrob. To zmešaj na gorkem do dobrega. To lepilo se da prav dolgo ohraniti, lepi mrzlo, se suši hitro in ne maže. Če se preveč zgosti, treba mu je le priliti nekaj vode.

Rijo se odpravlja od manjših predmetov, ki se lahko segrejejo na sledeči način: Kos čebelnega voska poveži v nepregosto kunjjo ter drgni ž njim ogreto železnino, dokler ni z voskom prevlečena. Potem vzemi drugo kunjjo, namoči jo v zdrobljeno kuhinjsko sol ter drgni po železu, dokler se vosek ne odstrani. Učinek je neki izvrsten.

Lepilo za lampe petrolejke. Prav često se godi, da se odpušča svetiljkina steklena buča od kovinaste noge. To nezgodo popravljamo prav lahko doma na ta način. Košček galuna treba raztopiti v kovinasti žlici ter to tekočino vliti v kovinasto nogo. Bučo treba pritisniti takoj vanjo, ker se galun prav hitro zopet strdi.

Dobro sredstvo, da se ohranijo roke lepe bele, je sledeče: Umi si roke v mlačni vodi, da se znojnice dobro razširijo. Potem si jih dobro namili, vlij si v roke nekaj glicerine ter se s to milnico dobro umi. Potem si obriši roke, ne da bi si preje milnico oplaknila. Ako si umivaš roke vsaki dan po večkrat na ta način, bodeš imela kmalo lepe, nežne roke.

Glavni vzrok, zakaj rastline v sobi ne vspevajo, je prah, ki jim je zato posebno škodljiv, ker jim zapre tanjke luknjice za izhlapevanje na listih. Treba jih je torej večkrat očistiti. Najlože se to godi z mehkim čopičem ali z zajčjo taco. Seveda provzročata to veliko dela, ali cvetlice plačujeta obilni trud, a lepo rastejo in z lepimi cveti. Saj tudi ni lepšega lišpa za sobe, nego dobro urejena cvetličina mizica.

Kako se perejo bele volnate tkanine. Razreži venecjansko milo prav na drobno ter je pölj v vrelo vodo in mešaj, da se peni. Ko se voda toliko ohladi, da držiš roko lahko v njej, pomoči v to milnico volnene reči, katere hočeš oprati ter jih notri otepaj, tolči (ne drgni), dokler so čiste. Izperi jih v enaki raztopini, samo da denes nekoliko manj mila. Za sušenje raztegni volnene reči v senco, ne na solnce pa tudi ne preblizo gorke peči.

